

Opvang vluchtelingen en huisvesting statushouders

De Olst-Wijhese aanpak

VOORWOORD

De gemeente Olst-Wijhe vangt vluchtelingen op en huisvest statushouders, zoals wettelijk verplicht. Daarnaast is er een inspanningsverplichting voor de opvang van Oekraïense ontheemden. De gemeente vangt vluchtelingen op en biedt huisvesting, tenzij er gegronde redenen zijn die dit niet mogelijk maken. Om inzage te krijgen in het handelingskader voor de keuze van locatie, opvang en huisvesting, is dit document opgesteld.

Marcel Blind *“Wij hebben, zoals iedere gemeente in Nederland, de verantwoordelijkheid en wettelijke verplichting om mensen in nood op te vangen. Naast de bouw van 1.000 tot 1.200 nieuwe woningen in de komende jaren, zoeken we ook actief naar een geschikte locatie om asielzoekers op te vangen. Zo willen we ervoor zorgen dat zowel huidige inwoners als nieuwkomers een huis of opvangplek kunnen vinden in Olst-Wijhe.”*

Judith Compagner *“In onze gemeente gebeurt de opvang van vluchtelingen en de huisvesting van statushouders met de ‘Olst-Wijhese aanpak’. Dat betekent dat mensen niet alleen een fatsoenlijk huis, maar ook een fatsoenlijk thuis krijgen. Dus ook recht op goed onderwijs, zorg en ondersteuning richting werk. Daarbij blijven we natuurlijk oog houden voor de huidige inwoners van Olst-Wijhe, daarin maken we geen onderscheid.”*

INHOUDSOPGAVE

1. Begrippen	4
2. Taakstellingen	6
3. Algemene uitgangspunten	8
4. Uitgangspunten voor opvang en huisvesting	9
5. Uitgangspunten voor locatiekeuze	10
6. Sallandse aanpak	11

Aanleiding

In Olst-Wijhe vangen we ontheemden uit Oekraïne op en huisvesten we statushouders. We vangen geen asielzoekers op. In dit memo treft u de taakstellingen aan en de huidige stand van zaken met betrekking tot de invulling van deze taakstellingen, evenals de context van dit vraagstuk.

Asielzoekers

Een asielzoeker is een persoon die zijn of haar land van herkomst heeft verlaten en in een ander land bescherming zoekt omdat hij of zij vreest voor vervolging vanwege ras, religie, nationaliteit, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep. Deze persoon heeft een verzoek ingediend bij de autoriteiten van het land waar hij of zij verblijft om erkend te worden als vluchteling en om bescherming te krijgen in overeenstemming met internationale wetten en verdragen met betrekking tot vluchtelingen.

Op 31 januari 2024 is de Wet ‘gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen’ in werking getreden, oftewel de Spreidingswet. Deze wet geeft gemeenten een expliciete wettelijke taak om asielopvangvoorzieningen mogelijk te maken. Het doel is om te komen tot een evenwichtige verdeling van asielzoekers over Nederland.

Ontheemden uit Oekraïne

Ontheemden uit Oekraïne hebben een status die afwijkt van die van asielzoekers en vluchtelingen, aangezien zij in Nederland verblijven op grond van de EU-Richtlijn Tijdelijke Bescherming.

De opvang van Oekraïense ontheemden valt sinds maart 2022 onder de (nood)wet, waarin gemeenten de opvang op zich hebben genomen. De regeling tijdelijke bescherming Oekraïne loopt tot 4 maart 2026.

Statushouders

Een statushouder is een persoon die als vluchteling erkend is door een ontvangend land en een verblijfsvergunning heeft gekregen, meestal vanwege een gegronde vrees voor vervolging in het land van herkomst. Deze persoon heeft dus officieel de status van vluchteling gekregen en heeft daarmee recht op bescherming en bepaalde rechten in het ontvangende land, zoals toegang tot huisvesting, werk, onderwijs en sociale voorzieningen. Mensen met een asielstatus krijgen eerst een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd (5 jaar). Deze vergunning wordt na 5 jaar meestal omgezet in een vergunning voor onbepaalde tijd. Behalve als er belangrijke redenen zijn om de vergunning in te trekken.

De taakstelling voor huisvesting van statushouders is een wettelijke plicht voor gemeenten vanuit de Huisvestingswet, waarbij de provincie toezichthouder is op de uitvoering.

AMV (alleenstaande minderjarige vreemdeling)

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) zijn jongeren die naar een ander land zijn gereisd en daar aankomen zonder begeleiding van ouders of wettelijke voogd. Deze jongeren zijn minderjarig volgens de wetgeving van het ontvangende land en worden beschouwd als kwetsbare personen vanwege hun jonge leeftijd en het ontbreken van ouderlijke zorg.

AMV's zijn onderworpen aan specifieke beschermingsmaatregelen en hebben recht op bijzondere zorg en ondersteuning om hun welzijn en rechten te waarborgen. Deze zorg kan onder meer bestaan uit voogdij, opvang, onderwijs, gezondheidszorg, psychosociale ondersteuning en juridische bijstand.

2.

TAAKSTELLINGEN

Bijgaand een overzicht van de taakstellingen tot en met 2026.

Taakstellingen asielzoekers, ontheemden uit Oekraïne en statushouders gemeente Olst-Wijhe:

	Asielzoekers		Oekraïense ontheemden	Statushouders	
	Asielzoekers	AMV		Statushouders	AMV
2024 Q1 en Q2			192	20	4
2024 Q3 en Q4				18	5
2025 Q1 en Q2			239	22	4
2025 Q3 en Q4				24	5
2026 Q1 en Q2	103	9	286	24	4
2026 Q3 en Q4				26	5

De cursief vetgedrukte cijfers zijn prognoses. De taakstelling voor asielzoekers is conform de Spreidingswet indicatief. De taakstelling voor ontheemden uit Oekraïne is een inspanningsverplichting en betreft plekken.

Realisatie asielzoekers, ontheemden uit Oekraïne en statushouders gemeente Olst-Wijhe:

	Asielzoekers		Oekraïense ontheemden	Statushouders	
	Asielzoekers	AMV		Statushouders	AMV
2024 Q1 en Q2			237*	20**	
2024 Q3 en Q4				18***	
2025 Q1 en Q2			239		
2025 Q3 en Q4					
2026 Q1 en Q2			220		
2026 Q3 en Q4					

De cursief vetgedrukte cijfers zijn prognoses. De realisatie m.b.t. ontheemden uit Oekraïne betreft opvangplekken.

* Dit aantal fluctueert door de tijdelijke inzet van sloopwoningen.

** Dit aantal is exclusief 11 statushouders die we in 2023 niet hebben kunnen huisvesten.

*** Dit aantal is exclusief 11 statushouders die we in de eerste helft van 2024 niet hebben kunnen huisvesten.

ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

- **Wettelijke en regionale verplichtingen:** De opvang van vluchtelingen en statushouders is een landelijke taak die regionaal wordt uitgevoerd, met inachtneming van de lokale draagkracht. De gemeente vangt het aantal mensen op dat vanuit wettelijke en regionale verplichtingen aan de gemeente is toegewezen. Hierbij is het uitruilen van taakstellingen in de regio mogelijk.
- **Transparantie en betrouwbaarheid:** De gemeente wil transparant en betrouwbaar zijn naar inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers. Hiertoe informeert de gemeente regelmatig over dit onderwerp en werkt waar mogelijk samen met inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers.
- **Communicatie:** Inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers worden geïnformeerd over het vluchtelingenvraagstuk en de betekenis voor Olst-Wijhe. Daarbij is er aandacht voor de verschillende doelgroepen en regelgeving, wie waarover gaat (gemeenteraad, college, COA, Nidos, etc), de wettelijke taken die de gemeente heeft en de bestuurlijke verantwoordelijkheid die genomen wordt. Ook wordt inzichtelijk gemaakt wat er in het maatschappelijk veld in Olst-Wijhe gebeurt. Duidelijkheid over de opgave en openheid over de dilemma's en risico's. Onderwerpen als verschillen in doelgroepen en tegengestelde meningen maken onderdeel uit van de communicatie. Na de vaststelling van dit handelingskader door de gemeenteraad, voert de gemeente een communicatieplan uit. Daarin wordt de context, de opgave en hoe de gemeente wil handelen op verschillende manieren en momenten duidelijk gemaakt.
- **Financiële middelen:** De beschikbare financiële middelen van het Rijk moeten voldoende zijn voor de opvang, huisvesting, participatie en integratie.
- **Periodieke evaluatie:** Deze uitgangspunten worden voortdurend geëvalueerd en aangepast zodra de omstandigheden daarom vragen.

UITGANGSPUNTEN VOOR OPVANG EN HUISVESTING

- **Duurzaam bestaan:** Vluchtelingen en statushouders krijgen de kans op een duurzaam bestaan, met aandacht voor veiligheid, geschikte huisvesting en integratie in de gemeenschap. Om dit te realiseren, moet er voldoende huisvesting en begeleiding beschikbaar zijn.
- **Participatie en integratie:** De gemeente stimuleert participatie in werk, onderwijs en verenigingsleven, met ondersteuning van maatschappelijke partners. Hiervoor is het vereist dat er voldoende capaciteit bij maatschappelijke partners en onderwijsinstellingen aanwezig is, dan wel dat hiervoor kan worden gezorgd.
- **Kleinschalige opvang:** De gemeente streeft naar kleinschalige opvanglocaties tot circa 60-90 personen of passend bij de lokale omgeving.
- **Structurele opvang:** Structurele opvang heeft de voorkeur boven tijdelijke opvang vanwege betere voorspelbaarheid en voorbereiding.

UITGANGSPUNTEN VOOR LOCATIEKEUZE

1. Bij de zoektocht naar locaties voor de opvang van ontheemden wordt een vast stramien gehanteerd:
 - a. De samenleving (inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers) wordt gevraagd mee te denken en mogelijke kleinschalige locaties aan te dragen. Ondertussen bekijkt de gemeente ook zelf welke locaties geschikt zijn.
 - b. De taakstellingen worden elke twee jaar door het Rijk gepubliceerd in de Staatscourant. Aansluitend worden inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers geïnformeerd en uitgenodigd om mee te denken over de invulling van de betreffende taakstelling.
 - c. Locaties die zijn aangeboden, worden beoordeeld op geschiktheid. Dit doet de gemeente in overleg/afstemming met de eigenaar. Verder wordt hier (nog) niet over gecommuniceerd.
 - d. Wanneer een locatie geschikt/kansrijk is, worden de volgende stappen genomen: voorgenomen besluit college, informeren gemeenteraad (mondeling), informeren direct omwonenden, informeren Plaatselijk Belang, informeren bredere omgeving, daarna brede communicatie via de gemeentelijke kanalen en pers. Deze stappen sluiten aan bij het participatie handvest van de gemeente waarbij informeren het uitgangspunt is.
 - e. Verdiepend onderzoek, nauwe afstemming en direct persoonlijk contact met betrokkenen, onder wie omwonenden. Aanvraag benodigde vergunningen.
 - f. Definitieve besluitvorming door het college, tenzij er sprake is van een opvanglocatie voor asielzoekers. Aangevuld met de communicatie in dezelfde volgorde zoals hierboven omschreven.
 - g. Als een voorstel voor een opvanglocatie significant afwijkt van het handelingskader dan zal dit voorstel ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.
2. Vanaf de start is er duidelijkheid over de einddatum van de opvang. Ook wordt aangegeven hoe de gemeente, eventueel in samenwerking met COA, Nidos of de Veiligheidsregio, het vervolg van de opvang organiseert.
3. Rond alle locaties waar vluchtelingen of statushouders in groepsverband worden opgevangen, zijn de signalen van omwonenden belangrijk voor goed beheer en het kunnen oplossen van knelpunten of onduidelijkheden. Daarom zorgt de gemeente bij elke locatie voor een direct benaderbare contactpersoon en wordt er periodiek overleg met omwonenden belegd.

De gemeente Olst-Wijhe zet zich in voor ‘opvang op z’n Sallands’ van vluchtelingen en statushouders. Onder punt 3 las u de algemene uitgangspunten en onder punt 4 de uitgangspunten voor de opvang en huisvesting waaraan moet worden voldaan. Dit mixen we tot de ‘Olst-Wijhese aanpak’, zodat mensen niet alleen een fatsoenlijk huis, maar ook een fatsoenlijk thuis krijgen. Dus ook recht op goed onderwijs, zorg en ondersteuning richting werk. Met oog voor de huidige inwoners van Olst-Wijhe, daarin wordt geen onderscheid gemaakt.

Gemeente Olst-Wijhe
Raadhuisplein 1
8131 BN Wijhe

T 14 0570
E gemeente@olst-wijhe.nl
W www.olst-wijhe.nl